

Informatiebulletin Water in de Waalsprong

Najaar 2007

Informatiebulletin over de bijzondere functie van water in de Waalsprong en tips om er goed mee om te gaan. Voor alle bewoners en bezoekers van het gebied.

In dit nummer:

- >> De waterkringloop
- >> Water scheiden
- >> Riool in de Waalsprong: modern en efficiënt
- >> Water & wadi's
- >> Singels & plassen
- >> **Wat kunt u doen?**
 - > **Speciale bewaarpagina**
- >> Het oude dorp Lent
- >> Schoon water nu & later
- >> De Landschapszone: wel, wee & water
- >> Meer informatie

De Waalsprong, de jongste wijk van Nijmegen, is een bijzonder gebied. Niet alleen door de veelzijdige woningbouw en de ruimte voor 'groen' maar zeker ook door de plaats die het water in de Waalsprong inneemt. Er wordt namelijk een bijzondere kringloop voor regen- en kwelwater aangelegd. Een deel van dit systeem is er al: goten, wadi's en singels bepalen het straatbeeld in de Waalsprong. Als de Waalsprong af is, staan deze in verbinding met de grote waterplassen die aangelegd worden tussen de woonkernen Oosterhout en Lent.

Het waterschap is verantwoordelijk voor het waterpeil in de singels en waterplassen in de Waalsprong. Daarnaast moet het waterschap ervoor zorgen dat de kwaliteit van al dat water op peil blijft. De gemeente neemt maatregelen waardoor alleen het vieze regenwater in het riool belandt en regelt de afvoer van het schone regenwater via goten en wadi's naar de singels. Daarnaast zorgt de gemeente voor de afvoer van grondwater naar de singels. Bewoners

zijn verantwoordelijk voor wat op hun eigen grond gebeurt.

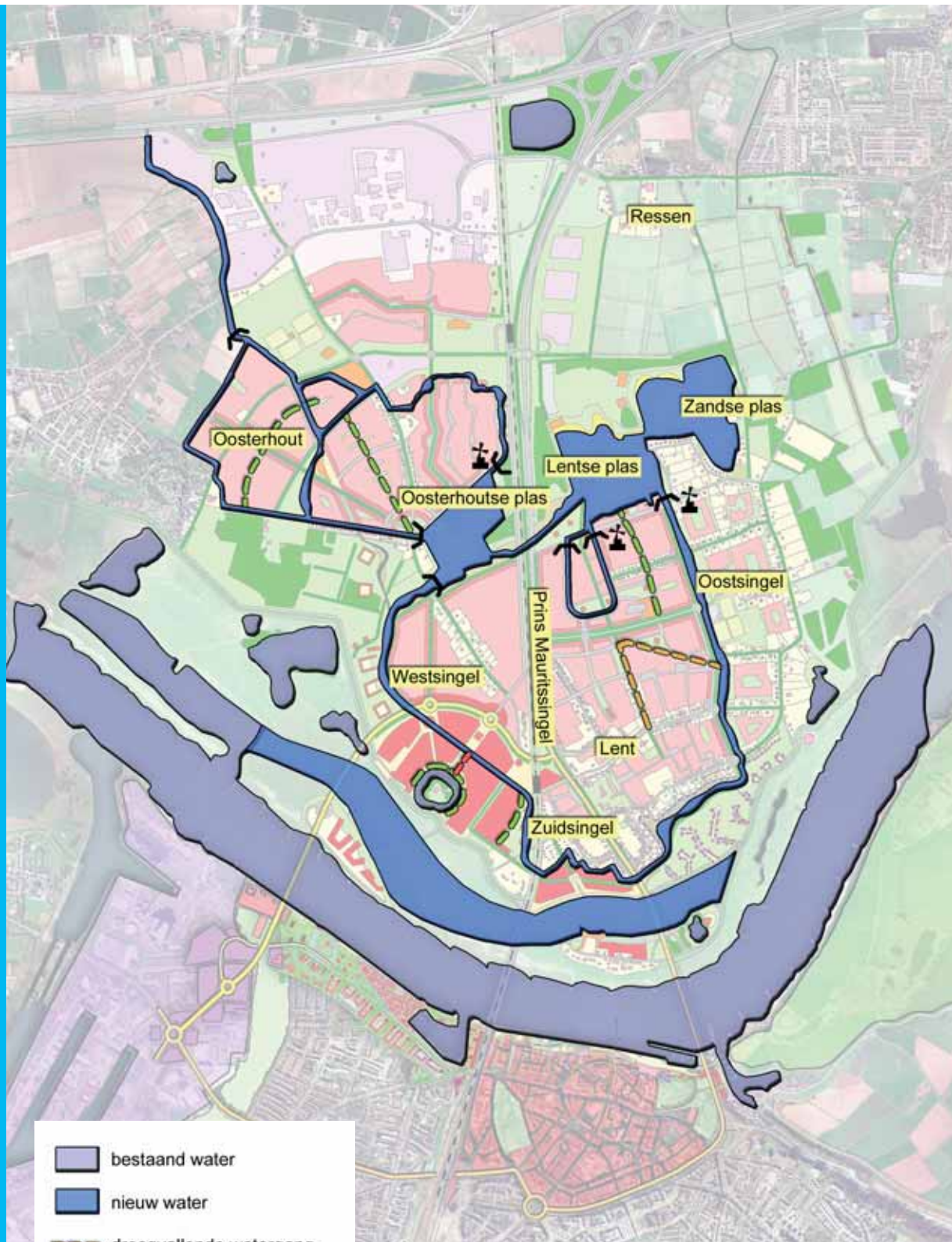
Als bewoner kunt u, samen met andere Nijmegenaren en bezoekers, in de toekomst op verschillende manieren genieten van water in de Waalsprong. U kunt er nu al aan bijdragen dat het water mooi en schoon blijft en dat de waterkringloop in balans blijft. In dit bulletin leest u hoe.

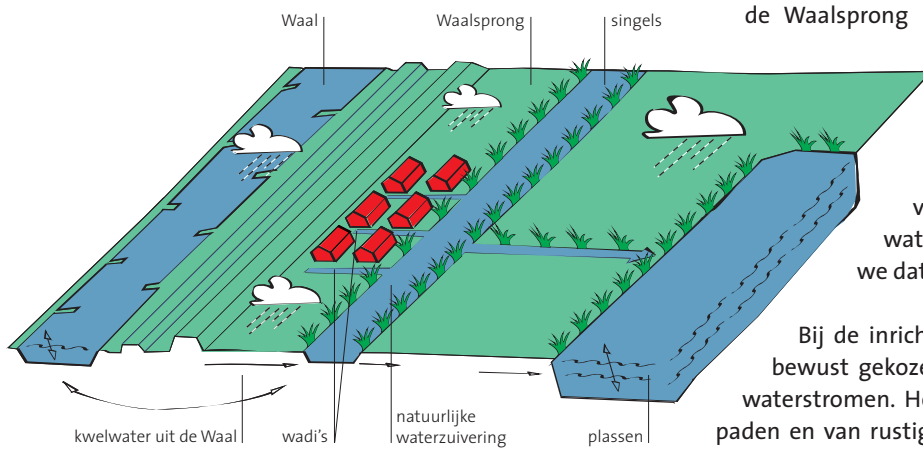
De waterkringloop

Een poldergebied, zo ook de Waalsprong, heeft te maken met een hoge grondwaterstand. Deze stijgt bij hoge waterstanden van de Waal en daalt bij laag water. Het water dat onder de rivierdijk omhoog komt, heet kwel. Om te voorkomen dat kwelwater natte kelders veroorzaakt, wordt het overschot aan kwelwater afgevoerd naar het riviertje de Linge via kwel sloten (hier ook wel 'zegen' genoemd). De Linge voert het water vervolgens weer terug naar de Waal. Dit oppervlaktewatersysteem werkt in dit gebied al eeuwen op deze manier.

De duurzame waterkringloop die in de Waalsprong wordt aangelegd, gaat functioneren door het wateroverschot in natte periodes op te vangen in de grote waterplassen en dit water in drogere tijden rond te pompen via de singels. Het ecosysteem blijft zo in stand.

Water scheiden

De manier waarop 'schoon' hemelwater en 'vuil' hemel- en huishoudwater in de Waalsprong gescheiden worden gehouden, is uniek binnen de gemeente Nijmegen. Het meeste hemelwater (regen en sneeuw) is relatief schoon en kan zichtbaar, bovengronds worden afgevoerd naar de singels. Alleen het hemelwater dat op drukke straten en parkeerterreinen valt, wordt viezer en loopt daarom via putten naar het riool, net als het huishoudelijk afvalwater. Afval scheiden is heel gewoon, dus waarom zouden we dat dan ook niet doen met water?

Bij de inrichting van de nieuwe wijken in de Waalsprong is dus bewust gekozen voor het gescheiden houden van de verschillende waterstromen. Het schone regenwater dat van daken, voet- en fietspaden en van rustige straten afstroomt, wordt straks via het stelsel van goten, wadi's en singels naar de grote waterplassen afgevoerd. Onderweg wordt het op een natuurlijke manier gezuiverd. Water- en oeverplanten en waterdierpjes in de singels zuiveren het water verder. Het vuil van de daken en straten, voornamelijk zand en bladafval, blijft achter in het gras van de wadi. Als het nodig is, wordt de wadi opgeschoond.

Dit gescheiden systeem vraagt om doordacht handelen als u water afvoert bij het schoonmaken van de auto, de stoep of de kliko. Hoe u met dit soort gevallen omgaat, leest u op de pagina 'wat kunt u doen?'.

Riool in de Waalsprong: modern & efficiënt

Oorspronkelijk zou er ook binnenshuis water gescheiden worden middels twee afzonderlijke leidingen voor huishoudwater en drinkwater. Dit systeem bleek in de praktijk niet haalbaar. Het water dat u in uw huishouden gebruikt, raakt vervuild en wordt via het riool afgevoerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) in Arnhem, evenals het 'vuile' regenwater. In de RWZI vindt een biologische zuivering plaats waarna het gezuiverde water naar de Rijn wordt geleid. Dat het meeste regenwater niet naar het riool wordt af-

gevoerd, heeft dus als belangrijk bijkomend voordeel dat de waterzuiveringsinstallatie efficiënter, constanter en beter kan werken en daardoor schoner water op de rivier de Rijn loost. Bovendien verbruikt de zuiveringsinstallatie daardoor minder energie, wat ook weer goed is voor het milieu. Voor de waterzuiveringsinstallatie is het trouwens een stuk beter als u geen etensresten of oud bakvet via het gootsteenputje of vochtige toiletdoekjes in het toilet laat verdwijnen. Dat kunt u beter met het huisvuil meegeven.

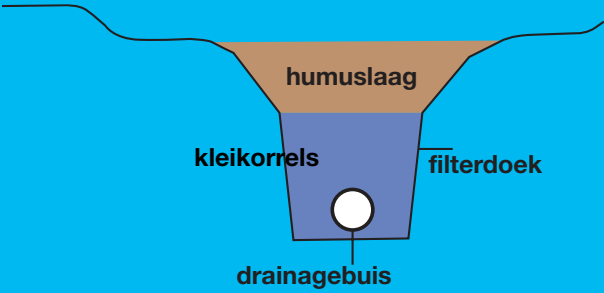

Wa-di (de ~, ~'s)
1 droge rivierbedding in woestijnland

Water & wadi's

Een wadi -het Arabische woord voor 'droge rivierbedding'- is een term voor een ondiepe groenstrook die regenwater opvangt en in de grond laat zakken. Een wadi bestaat uit een filterbed (kleikorrels in filterdoek, afgedekt met een laag waterdoorlatende teelaarde) dat zorgt voor de zuivering van het water en een buis (drain) die zorgt voor de afvoer van het water naar de singels. Wadi's staan meestal droog. Bij kleine of korte buien stroomt het regenwater over de straat naar de wadi's om daarin weg te zakken en, gefilterd via de ondergrondse drain, naar de singels te stromen. Om te voorkomen dat de wadi overloopt, liggen er in de wadi verhoogde putten. Deze zogenaamde 'slokops' voeren het overtollige water rechtstreeks af naar de drainagebuis.

Schoon water nu & later

Water geeft uw woonwijk sfeer. Water betekent ook meer groen: de natuur krijgt een kans. Voor een gezond en evenwichtig ecosysteem van waterplanten en -dieren is het wel van belang dat het water schoon is. Dat betekent dat het water en de waterbodem niet (te) voedselrijk mogen zijn.

In voedselrijk water kan een te sterke algengroei ontstaan, waardoor water troebel (groen) wordt en verschillende soorten waterplanten, die zuurstof in het water brengen, afsterven. Ook snoeken, die onder andere op jonge brasems jagen, kunnen niet leven in troebel water en zullen uiteindelijk verdwijnen. De brasems, die zich juist thuis voelen in troebel water, gaan dan overheersen omdat ze geen natuurlijke vijand meer hebben. Brasems woelen bovendien de modderige bodem om, op zoek naar muggenlarven. Daardoor vertroebelt het water nog verder en komen er nog meer voedingsstoffen in het water vrij. En zo raakt het ecosysteem verstoord en neemt de kwaliteit van het water af.

We moeten er dus samen voor zorgen dat het water niet (te) voedselrijk wordt en gezond en helder blijft. De gemeente gebruikt om die reden geen onkruidbestrijdingsmiddelen en pekelt in de winter alleen op drukke doorgaande wegen die zijn aangesloten op het vuilwaterriool. U kunt een steentje bijdragen door uw hond uit te

laten op speciale hondenuitlaatplaatsen en door uw auto te wassen in de wasstraat.

In de Waalsprong worden zoveel mogelijk natuurvriendelijke oevers aangelegd langs de singels en de waterplassen. Natuurvriendelijke oevers hebben een geleidelijke overgang van droog naar vochtig naar nat. Hierdoor kunnen verschillende plantensoorten er een gezonde leefplek vinden. Dat is niet alleen interessant en mooi, maar daardoor hebben ook veel soorten waterdieren er een goed leefmilieu. Vissen kunnen hun eitjes afzetten op en tussen de planten; kikkers, salamanders en insecten vinden er een schuilplaats, net zoals snoeken en baarzen die er jagen op hun prooi. Daarnaast helpen de planten mee het water helder te houden door voedsel uit het water te gebruiken en er zuurstof in los te laten. Natuurvriendelijke oevers zijn dus noodzakelijk voor een goede waterkwaliteit. Bovendien zijn ze ook nog eens veiliger voor kinderen, omdat ze heel geleidelijk aflopen naar dieper water.

Het oude dorp Lent

Het oude deel van Lent heeft een gemengd rioolstelsel. Dat wil zeggen dat het regenwater hier wél via het riool wordt afgevoerd. Aanpassing van een betsaand rioolstelsel is niet eenvoudig en erg kostbaar. Daarom heeft de gemeente Nijmegen besloten alleen de afvoer van het regenwater af te koppelen van het riool als de gelegenheid zich voordoet. In de praktijk betekent dit dat er alleen afgekoppeld wordt als dit gecombineerd kan worden met woningbouw, straat- of rioolvervanging én als het betaalbaar en technisch mogelijk is.

Singels & plassen

Waterschap Rivierenland onderhoudt de singels in het Waalspronggebied. Het waterschap verwijderd zwerfvuil en maait één tot twee keer per jaar de waterplanten in het water en een stukje van de oever. Verder van de waterkant zorgt de gemeente dat alle groen wordt onderhouden.

Bewoners van de Waalsprong met een tuin aan het water hoeven alleen hun eigen oevers te onderhouden. Als aan uw tuin een steiger grenst, bent u ook verantwoordelijk voor het onderhoud van de steiger.

Woont u aan het water en wilt u een steiger bouwen? Dan moet u een bouwvergunning aanvragen bij de gemeente en een ontheffing bij Waterschap Rivierenland. Digitaal loket: www.wsrl.nl.

U mag de watergangen recreatief gebruiken. Dat betekent: varen zonder motor, vissen (met vergunning), schaatsen of spelen in en aan het water. Alleen in de nieuwe waterplassen in de Landschapszone kan straks gezwommen worden.

Eigen huis & tuin? Gebruik regenwater!

Eigenlijk vreemd om het regenwater dat op uw eigen dak valt eerst naar de plassen te laten stromen en het dan later weer terug te kopen om er de tuin mee te sproeien. Het loont zeker de moeite om regenwater in een regenton op te vangen en te gebruiken voor de tuin. Een eenvoudige regenton kost maar een paar tientjes en dat is dus zo terug verdiend. Regenwater kunt u trouwens ook prima (beter zelfs!) gebruiken voor uw kamerplanten, voor het lappen van uw ramen en andere klussen in en om het huis, zoals het terras schrobben.

Tuin & terras: zand, zeep en soda!

De onkruidbestrijding door de gemeente is gifvrij. Niet alleen uit milieu-overwegingen, maar ook omdat bijen en vlinders anders massaal het loodje leggen. Agressieve schoonmaakmiddelen als chloor en groene aanslagverwijderaars zijn erg slecht voor het milieu. U kunt uw terras of stoep veilig en goed schoonmaken met de oude, vertrouwde groene zeep en soda.

Auto wassen? Sorry, niet voor de deur!

Omdat de goten op straat niet naar het riool lopen, maar uitkomen in de wadi's en de singels, is het niet de bedoeling dat u op straat milieuonvriendelijke producten gebruikt. Het is niet goed voor het ecosysteem en de kwaliteit van het water om de auto flink met autoshampoo af te soppen voor de deur. De wasstraat is een goed alternatief: er wordt een minimum aan energie en water gebruikt en dit water wordt nogal eens gerecycled. In sommige wasstraten wordt grondwater gebruikt in plaats van leidingwater.

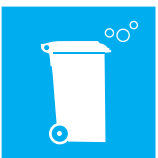
Hond niet in de goot, geen poep in de sloot!

Hondenpoep: ergernis nummer één in Nederland. Bovendien is hondenpoep funest voor de waterkwaliteit: poep/mest stimuleert de algengroei. Daardoor wordt het kwetsbare ecologische evenwicht verstoord. De gemeente Nijmegen hanteert een strikt hondenpoepbeleid: er zijn speciale hondenuitlaatplaatsen en daarbuiten mag uw hond ook zijn behoefte doen maar dan bent u verplicht de hondenpoep op te ruimen. Daartoe zijn er op allerlei plekken hondenpoepbakken geplaatst.

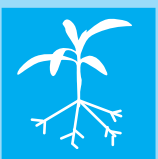
Eendjes voeren? Liever niet!

Oud brood ...voer je aan de eendjes. Dat doen we al jaren en het lijkt een aardige bezigheid. Maar....met uitzondering van een winterperiode met aanhoudende vorst is het voeren van eenden volstrekt overbodig. En belangrijker nog: de eend is er niet bepaald mee gebaat. Integendeel zelfs. In brood zit veel olie om het houdbaar te houden. Als je broodstukjes in het water gooit, wordt de olie er uitgezogen en vormt deze een plasje rondom het brood. Als eendjes het brood eten, raakt hun verenkleed bedekt met een laagje olie, waardoor ze minder goed kunnen zwemmen. Brood en ander mensenvoedsel verontreinigen bovendien het water. De hoeveelheid waterdieretjes die algen eten neemt daardoor af, terwijl deze juist als gezond voedsel voor de eendjes dienen.

Kliko wassen? Dat kan!

U mag best zelf uw groenbak schoonmaken bij uw huis, als het maar niet met chloor of agressieve schoonmaakmiddelen gebeurt. Groene zeep en biologische schoonmaakmiddelen mogen in kleine hoeveelheden afgevoerd worden naar de wadi. Een gemakkelijk -maar wel iets kostbaarder- alternatief is om een bedrijf in te schakelen dat gespecialiseerd is in containerreiniging. Zo'n bedrijf voert het spoelwater met de vuilresten zelf af. Bovendien werken zij met reinigingswagens die voorzien zijn van een hogedrukstelsel, dus er komen geen chemicaliën of zeep aan te pas. Geheel milieuvriendelijk!

Groene vingers? Geef water & wortels de ruimte!

U kunt ervoor kiezen uw tuin natuurvriendelijk aan te leggen en te onderhouden. In dat geval gebruikt u geen tropisch hardhout, tenzij het het FSC-keurmerk heeft. De chemische stoffen in 'verduurzaamd' hout zijn slecht voor het milieu als ze met het regenwater de grond in komen. Natuurvriendelijk tuinieren betekent ook: zo weinig mogelijk verharding aanbrengen. Er zijn drie manieren om te verharden: open, halfopen of gesloten. Open verharding bestaat uit los, natuurlijk materiaal, zoals schors, houtsnippers, grind of zand: materiaal dat gemakkelijk regenwater doorlaat. Harde aaneengesloten materialen - tegels, klinkers, vlonders e.d. - vormen een gesloten verharding die doorstroom van regenwater moeilijker maakt. Als hierin ruimtes zijn opengelaten waar planten kunnen groeien, praten we over een halfopen verharding. Welke verharding u kiest, is van grote invloed op de waterhuishouding. Als uw tuin voor meer dan eenderde uit stenen en tegels bestaat, hebben planten in de zomer moeite om aan voldoende water te komen. Hoe minder gesloten, des te meer regenwater bereikt de plantenwortels.

Meer informatie

Algemene watervragen

Waterservicepunt Nijmegen

- beantwoordt vragen over water;
- ondersteunt de afkoppelprojecten van de gemeente;
- geeft persoonlijk advies aan huis.

Telefoon: 024 - 379 18 01, E-mail: servicepunt@waterbewust.nl

Postadres: Postbus 1575, 6501 BN Nijmegen

Bereikbaar: maandag t/m vrijdag 9.00 tot 17.00 uur

www.waterbewust.nl

Klachten over water

Waterschap Rivierenland 24 uur per dag, 7 dagen per week bereikbaar voor het melden van calamiteiten op telefoonnummer 0344 - 64 90 90. Meldingen over de vervuiling van het oppervlaktewater of ongewenste lozingen kunt u eveneens 24 uur per dag doorgeven:

Telefoon: 0344 - 64 94 10

E-mail: info@wsrl.nl

Postadres: Postbus 599, 4000 AN Tiel

Bezoekadres: De Blomboogerd 1 Tiel

www.wsrl.nl

Overige klachten over de openbare ruimte

Bel & Herstellijn 24 uur per dag bereikbaar voor het melden van gebreken, vernielingen en andere vormen van overlast in het openbaar gebied. Buiten kantooruren alleen bellen voor spoedgevallen.

Telefoon: 024 - 329 23 29

E-mail: bel&herstellijn@nijmegen.nl

Bureau Toezicht voor klachten over hondenpoep in de openbare ruimte.

Telefoon: 024 - 329 80 45

Informatie over natuur- en milieuvriendelijk tuinieren

Gemeentelijk informatiecentrum het Open Huis is gevestigd in de Stadswinkel, Mariënburg 75, 6511 PS Nijmegen. Openingstijden: maandag, woensdag en vrijdag van 9.00 tot 17.00 uur, dinsdag van 9.00 tot 12.30 uur, donderdag van 9.00 tot 20.00 uur.

Telefoon: 024 - 329 24 08

E-mail: openhuis@nijmegen.nl

www.nijmegen.nl

Actuele informatie over de Waalsprong en (toekomstige) ontwikkelingen

**Gemeentelijk informatiecentrum het Open Huis*

**Wooninformatiecentrum Waalsprong* aan de Griftdijk Noord 4a, Lent-Nijmegen (bij het NS-station Nijmegen-Lent). Openingstijden: dinsdag tot en met donderdag van 14.00 tot 17.00 uur, vrijdag van 10.00 tot 17.00 uur, zaterdag van 11.00 tot 16.00 uur.

Telefoon 024 - 360 43 24

E-mail: wic@waalsprong.nl

www.waalsprong.nl

Het boek 'Waalsprong, Nijmegen bouwt aan een nieuw stadsdeel' is bij beide loketten te koop.

Het *watermuseum* in Arnhem heeft veel te bieden voor kinderen én volwassenen, o.a. een Water Informatie Centrum. Kijk op www.watermuseum.nl

Waalsprong
helemaal Nijmegen

www.waalsprong.nl

De Landschapszone: wel, wee & water

In de Waalsprong wordt tussen de woonkernen Oosterhout en Lent een grote en opmerkelijke strook landschap aangelegd, die de werktitel 'Landschapszone' heeft. Het wordt een mooi natuurgebied dat zal bestaan uit water, oevers, speelweiden, strandjes, natuurlijk groen en bossen. In de Landschapszone komt verspreid ook bebouwing.

Er komen drie waterplassen, aan beide zijden van de Prins Maurits-singel. Met zo'n 60 hectare zijn deze plassen samen bijna twee maal zo groot als de Beerendonck aan de zuidwestkant van Nijmegen. De natuur- en recreatieplassen krijgen een zeer bijzondere functie in het watersysteem van de Waalsprong: het opslaan en natuurlijk zuiveren van het verzamelde regenwater en kwelwater. Daardoor spelen deze plassen een sleutelrol in de waterkringloop in de Waalsprong.

De Landschapszone biedt straks veel mogelijkheden voor recreatie en sport. Zo komen er fiets- en wandelpaden -skaten kan hier

natuurlijk ook- met verbindingen naar omliggende groengebieden, zoals park Lingezege. De waterplassen bieden ruimte voor niet gemotoriseerde watersport zoals zeilen, kanoën, surfen en roeien. Het is natuurlijk ook de aangewezen plek voor vissers en zwemmers. Rondom het water komen speel- en ligweiden.

Voordat de plassen worden ingericht, moet er eerst enkele jaren lang zand worden afgegraven. De waterplassen worden uitgegraven met een grote zandzuiger. Vervolgens moet het zand afgevoerd worden. Hier zijn verschillende manieren voor. De gemeente Nijmegen zoekt naar een manier van zandwinning en zandtransport die voor zo weinig mogelijk overlast zorgen. Dit gebeurt in samenspraak met de omwonenden van het gebied.

Colofon

Dit informatiebulletin is een uitgave van GEM Waalsprong Beheer, gemeente Nijmegen en Waterschap Rivierenland.

Najaar 2007

Oplage: 10.000

Aan de inhoud van dit bulletin kunnen geen rechten worden ontleend.